

дження у оперативно-розшуковій справі. При розгляді клопотань оперативних підрозділів ведення протоколу судового засідання законом не передбачено.

Ухвала слідчого судді про надання дозволу на проведення оперативно-розшукових заходів, що обмежують конституційні права та свободи людини підписується ним особисто, скріплюється гербовою печаткою і оформляється за правилами таємного діловодства. Разом із оперативно-розшуковою справою дві належним чином завірені копії ухвали передаються суб'єкту звернення. Один примірник приєднується до оперативно-розшукової справи, а інший – передається підрозділові-виконавцю заходів. Якщо слідчий суддя відмовив у наданні дозволу на проведення оперативно-розшукових заходів, оперативному підрозділу передається лише один примірник ухвали.

Судовий контроль встановлено також за використанням результатів оперативно-розшукових заходів, що проводяться за рішенням слідчого судді. Відповідно вимог ч. 2 ст. 9-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», якщо оперативно-розшуковій справі здійснювалися оперативно-розшукові заходи за рішенням суду, повідомлення про закриття справи надсилається до цього суду у триденний строк.

Ключові слова: права людини, прокурорський нагляд, оперативно-розшукова діяльність, приватне життя.

Ключевые слова: права человека, прокурорский надзор, оперативно-розыскная деятельность, частная жизнь.

Key words: human rights, prosecutor's supervision, operative-search activity, private life.

СТАРОДУБОВ СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ НАПРЯМИ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕРОЗКРИТИХ ЗЛОЧИНІВ МИНУЛИХ РОКІВ

Опрацювання матеріалів практики свідчить, що одним із ключових напрямів аналітичної роботи слідчого під час розкриття та розслідування нерозкритих злочинів минулих років є **вивчення матеріалів інших кримінальних проваджень**. Так, вчені аналізуючи методи роботи слідчого у призупиненому кримінальному провадженні вказують, що метод, яким широко повинні користуватися слідчі – це вивчення кримінальних справ щодо однорідних злочинів, який вчинені у цьому ж районі, області тощо. Під «однорідними» у даному випадку необхідно розуміти ті справи щодо убивств, зґвалтувань, розбійних нападів, грабежах, крадіжках, а іноді справи щодо хуліганства спосіб

вчинення чи приховування яких схожий із способом вчинення злочину стосовно якого проводиться розслідування. Вивченню підлягають однорідні справи, раніше призупинені, такі що знаходяться у провадженні, а також і ті архівні кримінальні провадження, за якими засудженні особи відбули кримінальне покарання і на момент вчинення злочину знаходились на волі. Вивчення цих матеріалів забезпечує отримання відомостей, хоча і не завжди прямих, щодо особи злочинця, його прикметах та ознаках, можливих свідків вчинення злочину. У результаті співставлення отриманих даних із даними, які є у кримінальній справі кількість інформації та інформативних ознак щодо злочинця суттєво зростає, що призводить до звуження кола підозрюваних осіб [2, 577-580]. Інші науковці слушно відзначають, що під час роботи із розкриття нерозкритого злочину минулих років необхідно враховувати так званий стереотип поведінки злочинця: однією і тією ж особою не лише вчиняються аналогічні злочини, але і під час вчинення різних злочинів способи підготовки, безпосереднього вчинення та приховування злочину мають багато спільного, що може свідчити про відповідний "почерк" злочинця. У зв'язку із цим під час розслідування необхідно вивчати матеріали інших кримінальних справ щодо злочинів вчинених аналогічним способом чи під час схожих обставин. З цієї ж метою необхідно вивчати провадження не лише щодо сугубо аналогічних злочинів (наприклад, тільки вбивствах), але і справи щодо інших злочинів: хуліганство; крадіжка із проникненням до житла; грабежах; нанесенні тілесних ушкоджень, які вчинені у тому ж районі міста у той же час та/або напередодні чи одразу після вчинення злочину. Ознайомлення із цими справами дозволить слідчому виявити дані, які співпадають із тими, що містяться у матеріалах його розслідування, наприклад схожість окремих прикмет злочинця, способів нападу, знарядь вчинення злочину, слідів залишених на місці вчинення злочину. Знайдені схожі ознаки злочинної діяльності слугують джерелами інформації для встановлення додаткових, інколи доволі важливих доказів, які необхідні для розкриття злочину [3, с. 163]. Аналізуючи інструментарій слідчого у роботі з розслідування нерозкритих злочинів минулих років інші науковці також виокремлюють у якості самостійного інструмента – **аналіз кримінальних справ щодо інших злочинів**, відзначаючи, що слідчий, який працює над матеріалами призупиненого кримінального провадження повинен постійно вивчати дані щодо інших злочинів, аналогічних за способом вчинення виходячи із того, що особа, яка вчинила злочин, який залишився нерозкритим раніше могла вчиняти однорідні злочини, а також може вчинити такі злочини у межах посткримінальної поведінки [1, 358].

Як відзначає А.А. Парамонов, можливість використання матеріалів архівних кримінальних справ для вирішення багатьох завдань розслідування (виявлення особи злочинця та його співучасників; розшук викраденого майна; отримання вихідних даних для визначення конкретних тактичних прийомів розслідування) базується на об'єктивних закономірностях, зокрема, закономірності відображення предметної

діяльності у свідомості людей, у доказах, на предметах матеріального світу у вигляді слідів; закономірність повторюваності способу вчинення злочину.

Далі автор відзначає, що працюючи із архівними справами, слідчий повинен чітко усвідомлювати наступне: 1) яка інформація йому потрібна та з якою метою (для висунення версій, для перевірки експертного висновку, для вибору тактичних прийомів слідчих дій); 2) у якій формі та у якому обсязі необхідна інформація; 3) де і коли можна отримати вказану інформацію; 4) яким способом зафіксувати вказану інформацію, зробити її доступною для сприйняття її іншими, надати їй (у разі можливості та необхідності) доказового значення [4].

Проведене нами дослідження свідчить, що рівень використання матеріалів архівних кримінальних справ під час розкриття та розслідування нерозкритих злочинів минулих років залишається незадовільним, і лише під час розслідування окремих серійних злочинів проти життя та/або статевої свободи і недоторканості слідчі звертаються до такого аналізу. Необхідно відзначити, що суттєвою перешкодою на шляху оптимізації аналітичної роботи за рахунок вивчення матеріалів архівних кримінальних проваджень є виключно паперовий спосіб їх зберігання.

У зв'язку із цим, вважаємо необхідним формування окремого банку даних – *“Архівні провадження (кримінальні справи)”*. Безумовно, що створення такого банку даних щодо усіх наявних архівних кримінальних проваджень є недоцільним, тому пропонуємо включити до нього лише кримінальні провадження які можуть бути використані як джерело аналітичних матеріалів та методичні рекомендації для розкриття та розслідування окремих категорій злочинів. Зважаючи на викладене, структура такого банку даних повинна включати архівні кримінальні провадження щодо:

- серійних насильницьких злочинів та злочинів проти статевої свободи і недоторканості;
- злочинів вчинених організованими злочинними угрупованнями;
- злочинів вчинених професійними злочинцями, а також рецидивістами;
- злочинів, вчинених унікальним способом та/або із використанням нетрадиційних знарядь та засобів (наприклад саморобної вогнепальної зброї тощо).

Формування такого банку даних можливе шляхом оцифрування матеріалів кримінальних проваджень у яких прийнято остаточне процесуальне рішення та надання доступу до цієї інформації працівникам слідчих підрозділів. Необхідно зауважити, що матеріали архівних кримінальних проваджень можуть використовуватись слідчими для вирішення широкого кола завдань, зокрема:

- розшуку майна викраденого у результаті вчинення злочину (конкретизація скупників краденого за відповідними категоріями та спеціалізацією; формування переліку осіб, які переправляють викрадені предмети через державний кордон України тощо);

- вибору тактичних прийомів проведення слідчих дій (тактичних моделей допиту певних категорій осіб; планування та проведення обшуків із метою виявлення схованок у певних типах приміщень тощо;
- конкретизації соціально-психологічного портрету невідомого злочинця;
- вибору оптимальних моделей перевірки слідчих версій як на початковому, так і на подальшому етапах розслідування;
- конкретизації обставин, які підлягають встановленню під час розслідування проваджень за конкретними видами злочинів;
- обрання переліку необхідних експертних досліджень тощо.

Підсумовуючи, звернімо увагу, що конкретні аналітичні методи використовуються з урахуванням типової слідчої ситуації та рівня інформаційного наповнення матеріалів кримінального провадження.

Список використаної літератури:

1. Гаврилин Ю.В., Шурухнов Н.Г. Криминалистика: методика расследования отдельных видов преступлений: Курс лекций. Москва: Книжный мир, 2004. 468 с.
2. Руководство для следователей /под ред. Н.В. Жогина. Москва: Юрид. лит., 1971. 752 с.
3. Расследование отдельных видов преступлений: учебное пособие / О.Я. Баев и др. Воронеж: изд-во Воронежского университета., 1986. 192 с.
4. Парамонов А.А. Архивные уголовные дела и другие архивные материалы как элемент информационного обеспечения деятельности по раскрытию и расследованию преступлений: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Краснодар, 2004. 27 с.

Ключові слова: злочини минулих років, розслідування, слідчий, аналітична робота.

Ключевые слова: преступления прошлых лет, расследование, следователь, аналитическая работа.

Key words: past crimes, investigation, investigator, analytical work.

ВОЛОШИНА ВЛАДЛЕНА КОСТЯНТИНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СПІВІДНОШЕННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ЗАКОННОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Відповідно до ст. 8 КПК України кримінальне провадження здійснюється з додержанням принципу верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Принцип верховенства права у кримінальному провадженні засто-